

Sporda Algılanan Performans Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Perceived Performance in Sports Scale: Validity and Reliability Study

Mesut Süleymanoğulları^{1*}

*Correspondence:

Mesut Süleymanoğulları
msuleymanogullari@agri.edu.tr
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

¹ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi, Ağrı, Türkiye
Orcid: 0000-0001-5867-2844

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17426423>

Received / Gönderim: 29.07.2025

Accepted / Kabul: 30.09.2025

Published / Yayın: 24.10.2025

Volume 2, Issue 3, October, 2025

Cilt 2, Sayı 3, Ekim, 2025

Öz

Müsabaka veya yarış esnasında sporcuların kendi performanslarını algılama düzeyleri, toplam performans değerlendirmesi sürecini tamamlayan kritik bir unsurdur. Bu nedenle, performans değerlendirmesinde fiziksel, teknik ve taktiksel yetkinliklerin yanı sıra öz-güven, öz-yeterlik, hedef belirleme, motivasyon, içsel ve dışsal güdülenme mekanizmaları ile duyuşal-motor beceri entegrasyonu gibi bileşenlerin de dikkate alınması gereklidir. Çalışmanın amacı, amatör/profesyonel düzeyde mücadele eden bireysel/takım sporcularının algıladıkları performans düzeylerini fiziksel, teknik, taktik, psikolojik ve çevresel boyutlarıyla ölçmeyi sağlayan 'Sporda Algılanan Performans Ölçeğini (SAPÖ)' geliştirmektir. Araştırmaya farklı spor dallarında aktif olarak mücadele eden 193 gönüllü sporcu katılmıştır. Literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda 36 maddelik bir havuz oluşturulmuş, geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda beş alt boyuttan oluşan 25 maddelik nihai ölçek elde edilmiştir. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) bulguları, ölçeğin beş faktörlü bir yapı sergilediğini ve toplam varyansın %76.524'ünü açıkladığını ortaya koymuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) 0.925 olarak hesaplanmıştır. AVE ve CR analizleri, ölçeğin benzeşme geçerliliğini ve iç tutarlılığını desteklemektedir. Sonuç olarak bu ölçek, sporcuların performans algısını fiziksel, teknik, taktiksel, psikolojik ve çevresel boyutlarıyla bütüncül bir şekilde değerlendirmek için geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilir. SAPÖ, sporcu gelişimi, performans analizi ve psikolojik değerlendirme süreçlerinde akademisyenler, antrenörler ve spor psikologları tarafından kullanılabilecek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Öz-yeterlik, hedef bağlılığı, güdülenme, motor beceri, ölçek geliştirme

Abstract

Athletes' perceptions of their own performance during competitions or matches represent a critical element that completes the overall performance evaluation process. Therefore, it is essential to consider not only physical, technical, and tactical competencies but also components such as self-confidence, self-efficacy, goal setting, motivation, intrinsic and extrinsic motivational mechanisms, and sensorimotor skill integration in performance evaluations. The aim of this study is to develop the "Perceived Performance in Sports Scale" designed to assess the perceived performance levels of amateur and professional athletes competing in individual and team sports across physical, technical, tactical, psychological, and environmental dimensions. The study involved 193 voluntarily participating athletes actively competing in various sports disciplines. Based on a comprehensive literature review and expert opinions, an initial item pool consisting of 36 items was created. Following validity and reliability analyses, a final scale comprising 25 items across five subdimensions was obtained. Findings from Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) demonstrated that the scale exhibits a five-factor structure, accounting for 76.524% of the total variance. The internal consistency coefficient (Cronbach's Alpha) was calculated as 0.925. Additionally, Average Variance Extracted (AVE) and Composite Reliability (CR) analyses confirmed the convergent validity and internal consistency of the scale. In conclusion, this scale can be used as a valid and reliable instrument for comprehensively assessing athletes' perceived performance across physical, technical, tactical, psychological, and environmental dimensions. The Perceived Performance in Sports Scale is a valuable tool for academics, coaches, and sports psychologists in athlete development, performance analysis, and psychological assessment processes.

Keywords: Self-efficacy, Goal commitment, Motivation, Motor skills, Scale development

<https://www.ijoss.org/Archive/issue2-volume3/ijoss-Volume2-issue3-07.pdf>

Giriş

Spor bilimlerinde performans; fizyolojik, biyomekanik, bilişsel, psikolojik ve çevresel etmenlerle şekillenen çok boyutlu bir kavramdır (Glazier, 2015). Performansı sergileyen sporcuların başarısı ise spor dalına özgü becerilerle ilişkilidir (Deci ve Ryan, 1985). Sporcuların performanslarını belirleme sürecinde bu becerilerin başkaları tarafından (antrenör, mentor, yönetici, teknik analist, spor psikoloğu vb.) değerlendirilmesi tek başına anlamlı olmayabilir. Sporcuların özellikle maç/müsabaka esnasında kendi performanslarını nasıl algıladıkları bu değerlendirmeyi tamamlayan önemli bir husustur. Bu nedenle sporcuların performansları incelenirken algısal bileşenlerin de dikkate alınması elzemdir (Nicholls, 1984). Fiziksel, teknik ve taktiksel yetkinliklerin yanı sıra öz-güven, öz-yeterlik, hedef belirleme, motivasyon, içsel ve dışsal güdülenme mekanizmaları ve duyuşsal-motor becerileri bütünleştirme kapasitesi, sporda performansı algısını şekillendiren unsurlardır (Weinberg ve Gould, 2019).

Algılanan performans, bireyin kendi performansını nasıl değerlendirdiği ve bu değerlendirmeye yönelik bilişsel, duyuşsal ve motivasyonel süreçleri içeren öznel bir kavramdır (Bandura, 1997). Performansın birey tarafından nasıl algılandığı, performansa ilişkin değerlendirilmede ve beklentilerin oluşmasında etkilidir (Deci ve Ryan, 1985; Nicholls, 1984). Algılanan performans, genellikle öz-yeterlik (self-efficacy) ve bireyin yeteneklerine duyduğu güven ile ilişkilendirilir (Bandura, 1986; Feltz, 2007). Sporda algılanan performans ise sporcuların kendi performanslarını öznel olarak nasıl değerlendirdiğini ifade eden bir kavramdır (Jackson vd., 2001). Bu değerlendirme; sporcuların deneyimlerinden, hedeflerinden, başarı algısından ve çevresel faktörlerden etkilenebilir (Moritz vd., 2000). Sporda algılanan performansın ölçülmesi, sporcu gelişimi ve performans analizi açısından kritik öneme sahiptir. Ancak literatür taraması, sporcuların kendi performanslarını nasıl algıladıklarını ölçmeye yönelik kapsamlı bir ölçeğin eksikliği işaret etmektedir.

Vealey (1986) tarafından geliştirilen Sport Confidence Inventory (Spor Özgüveni Ölçeği) sporcularda güven algısını değerlendirse de doğrudan algılanan performansa yönelik kapsamlı bir değerlendirme sunmamaktadır. Smith vd. (1995) tarafından geliştirilen Athletic Coping Skills Inventory (Atletik Başa Çıkma Becerileri Envanteri), sporcuların psikolojik becerileri ve zihinsel dayanıklılıklarını belirlemeye yönelik bir ölçektir. Ancak, doğrudan algılanan performans değil, psikolojik becerilerin performansa etkisini ele almaktadır. Duda ve Nicholls (1992) tarafından geliştirilen Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire (Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği), sporcuların başarı yönelimlerini değerlendirmektedir. Bununla birlikte, algılanan performansa ilişkin kapsamlı bir ölçüm sunmak yerine, başarı yönelimlerinin performansla ilişkisini incelemektedir.

Seifriz vd. (1992) tarafından geliştirilen Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire (Algılanan Motivasyon İklimi Ölçeği), sporcuların antrenörleri ve takımları tarafından yaratılan motivasyon iklimine dair algılarını ölçmektedir. Ancak, bireysel performans algısını değerlendirmekten çok, çevresel faktörlerin motivasyon üzerindeki etkisine odaklanmaktadır. Martens vd., (1990) tarafından geliştirilen Competitive State Anxiety Inventory-2 (Rekabet Durumu Kaygı Envanteri-2), sporcuların rekabet öncesindeki kaygı düzeylerini (bilişsel kaygı, somatik kaygı ve özgüven) incelemektedir. Bununla birlikte, performans algısını doğrudan ele almak yerine, kaygının sporcular üzerindeki etkisini analiz etmektedir. Jackson ve Marsh (1996) tarafından geliştirilen Flow State Scale (Akış Durumu Ölçeği), sporcuların akış deneyimini yaşayıp yaşamadıklarını belirlemeye yönelik bir araçtır. Ancak, akış durumunun performans üzerindeki etkisini incelemekle birlikte, sporcuların kendi

performanslarını nasıl algıladıklarını doğrudan değerlendirmemektedir. Bu nedenle farklı spor branşlarında mücadele eden sporculara yönelik kapsamlı bir Sporda Algılanan Performans Ölçeğinin geliştirilmesi, alandaki önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Bu çalışmada, amatör ve profesyonel düzeyde mücadele eden bireysel ve takım sporcularının algılanan performans düzeylerini değerlendirmek amacıyla; fizyolojik, teknik, taktik, psikolojik ve çevresel değişkenleri kapsayan özgün bir ölçüm aracı geliştirilmesi hedeflenmiştir. Geliştirilen bu ölçeğin kuramsal çerçevesi, öz-yeterlik (Bandura, 1997), hedef yönelimi (Nicholls, 1984), öz-belirleme (Deci ve Ryan, 1985) ve duyuşsal-motor bütünleşme kuramları (Shumway-Cook ve Woollacott, 2001) temel alınarak oluşturulmuştur.

Öz-yeterlik kuramı bireyin belirli bir görevi ya da durumu başarıyla yerine getirebileceğine olan inancı olarak tanımlanır (Bandura, 1997) ve spor bağlamında, sporcunun kendi performansına olan güvenini ifade eder (Moritz vd., 2000). Bandura'nın sosyal bilişsel kuramına dayanan bu kavram, sporcuların hedef belirleme, çaba sarf etme, motivasyon düzeyleri ve stresle başa çıkma becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Moritz vd., 2000). Öz-yeterliği yüksek sporcular, antrenman ve müsabaka sırasında daha fazla çaba gösterme eğilimindedir ve başarısızlık durumunda daha az yılgınlık hissederler (Feltz vd., 2008). Spor bilimleri alanında yapılan araştırmalar, öz-yeterliğin spor performansı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu ve sporcuların psikolojik dayanıklılıklarını artırdığını göstermektedir (Feltz ve Lirgg, 2001).

Hedef yönelim kuramı, bireylerin başarıya yönelik motivasyonlarını nasıl geliştirdiğini ve bu doğrultuda nasıl davrandıklarını açıklayan bir kuramdır (Nicholls, 1989). Spor bağlamında, iki temel yönelim türü öne çıkmaktadır: görev yönelimi ve ego yönelimi. Görev yönelimli sporcular, başarıyı kişisel gelişim, beceri kazanımı ve çaba gösterme ile ilişkilendirirken; ego yönelimli sporcular, başarıyı rakiplerini geçmek ve üstünlük sağlamakla değerlendirirler (Duda ve Nicholls, 1992). Hedef yönelimi, sporcuların motivasyon düzeylerini, duyuşsal tepkilerini ve uzun vadeli spor katılımını etkileyen önemli bir faktördür. Araştırmalar, görev yönelimli sporcuların daha sürdürülebilir motivasyona sahip olduklarını ve sporla daha uzun süre meşgul olduklarını gösterirken, ego yöneliminin yüksek olduğu durumlarda, başarısızlık durumunda motivasyon kaybının daha fazla olabileceğini ortaya koymaktadır (Roberts vd., 2007).

Öz-belirleme kuramı (Self-Determination Theory, SDT), bireylerin içsel ve dışsal motivasyonlarını nasıl geliştirdiğini açıklayan kapsamlı bir çerçevedir (Deci ve Ryan, 1985). Bu kurama göre, bireylerin psikolojik ihtiyaçları üç temel bileşen etrafında şekillenir: özerklik (kendi kararlarını verebilme), yeterlilik (bir görevi başarıyla yerine getirme inancı) ve ait olma (sosyal bağlar kurma). Sporcuların motivasyonlarını sürdürülebilmeleri için bu üç ihtiyacın karşılanması gereklidir (Ryan ve Deci, 2000). İçsel motivasyonu yüksek sporcular, sporu kendi isteğiyle ve keyif alarak yaparken; dışsal motivasyon odaklı sporcular, ödüller, cezalar veya dışsal baskılar nedeniyle performans göstermektedir. Araştırmalar, içsel motivasyonun sürdürülebilir performans ve uzun vadeli spor katılımı ile güçlü bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir (Vallerand, 2007). Duyuşsal-motor bütünleşme kuramı, bireyin hareket yeteneklerini geliştirebilmesi için duyuşsal girdiler ve motor çıktılar arasındaki etkileşimin önemini vurgulayan bir yaklaşımdır (Shumway-Cook ve Woollacott, 2001). Spor bağlamında, başarılı performans için duyuşsal geri bildirimlerin (görsel, işitsel, dokunsal ve kinestetik) etkin bir şekilde işlenmesi ve uygun motor yanıtlarla bütünleştirilmesi gereklidir (Schmidt ve Lee, 2011). Özellikle çevresel değişkenlerin hızla değiştiği sporlarda (örneğin, takım sporları ve dövüş sanatları), sporcunun duyuşsal bilgileri hızlıca işleyerek uygun motor tepkiler üretmesi kritik bir rol oynamaktadır (Davids vd., 2008). Araştırmalar, duyuşsal-motor bütünleşmenin, sporcunun hareket doğruluğunu, tepki süresini ve çevresel

faktörlere adaptasyon yeteneğini artırarak performans gelişimine katkı sağladığını göstermektedir (Williams ve Ford, 2009).

Bu kuramlar, sporda algılanan performansın çeşitli yönlerini açıklamaya yardımcı olsa da performans algısının nasıl ölçülebileceğine dair bir rehberlik sunmamaktadır. Sporda algılanan performans, bütüncül performans değerlendirmesini etkileyen anahtar bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Smith, 2010; Jones ve Williams, 2015). Bu doğrultuda, sporda algılanan performans düzeyinin ölçülmesinin anlamlı bir çaba olduğu düşünülmektedir. Ancak literatürde, sporda algılanan performans düzeyini doğrudan ölçebilecek kapsamlı bir ölçeğin eksikliği dikkate değerdir. Bu nedenle geliştirilen bu ölçeğin, sporcuların performans algılarını ayrıntılı bir şekilde ölçerek alandaki boşluğu doldurması; sporcu gelişimi ve performans analizine değerli katkılar sağlaması beklenmektedir. Ölçeğin hem amatör hem de profesyonel sporcular üzerinde uygulanabilirliği ve bireysel ile takım sporcularını kapsamı, geniş bir popülasyonu kapsamına almasını mümkün kılmaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalar, algılanan performans ile motivasyon, psikolojik dayanıklılık ve öz-yeterlik gibi değişkenler arasındaki ilişkileri daha derinlemesine inceleyerek literatüre yeni perspektifler kazandırabilir..

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, tümdengelim yaklaşımıyla belirli bir kavramı veya yapıyı ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı oluşturmayı amaçlayan ölçek geliştirme yöntemi kullanılmıştır. Kuramsal ve kavramsal çerçevenin belirlenmesi, madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, ön test ve pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması gibi aşamaları içeren (DeVellis, 2016; Boateng vd., 2018) bu yöntem gereğince çalışmada aşamalar sistematik biçimde takip edilmiştir.

Araştırmada, sporda algılanan performans kavramına ve bu kavramın temel aldığı kuramlara ilişkin kapsamlı bir literatür incelemesi gerçekleştirilmiş, kavramsal ve kuramsal çerçeve oluşturulmuş ve 36 maddelik havuz hazırlanmıştır. Psikometrik uygunluğu değerlendirmesi için alanında uzman üç akademisyenin yanı sıra, ölçek maddelerinin dil bilgisi, anlaşılabilirlik ve ifadesel uygunluğunu değerlendirmek üzere Türk dili alanında uzman iki akademisyenden görüş alınmıştır.

Ölçeğin kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla, Lawshe'nin (1975) önerdiği yöntem doğrultusunda 5 uzman tarafından madde uygunluk değerlendirmesi yapılmış (1- Çıkarılmalı, 2- Düzeltilmeli, 3- Kalmalı) ve Kapsam Geçerliği İndeksi (Content Validity Index-CVI) hesaplanmıştır. Lawshe'nin belirlediği minimum CVI değeri (0,78) altında kalan maddeler ölçekten çıkarılmış veya revize edilmiştir. Son olarak güvenilirlik ve geçerlik analizleri gerçekleştirilerek ölçeğin nihai hali oluşturulmuştur (Cohen ve Swerdlik, 2013).

Evren-Örneklem

Araştırmaya 2025 yılında judo, karate, atletizm, voleybol ve futbol dallarında aktif olarak mücadele eden 193 gönüllü sporcu katılım sağlamıştır. Ölçek geliştirme sürecinde faktör analizi için önerilen örneklem büyüklüğü, analiz türüne ve ölçek karmaşıklığına bağlı olarak değişmektedir. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) için genellikle madde başına 5-10 katılımcı önerilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) için ise genellikle 200 veya daha fazla katılımcı önerilmektedir (Kline, 2016). Bu

çalışmada, 193 katılımcı ile gerçekleştirilen analizler, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik testleri için yeterli büyüklüğe sahip olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu ve ölçek maddelerini içeren anketler elektronik ortamda (Google Forms) hazırlanmış, sonrasında katılımcılara bir erişim bağlantısı gönderilmiştir. Nisan 2025'te başlayan veri toplama süreci toplamda 15 gün sürmüştür.

Sporda Algılanan Performans ölçeği toplamda 25 madde ve 5 alt boyuttan (Fiziksel Algı, Teknik Algı, Taktiksel Algı, Psikolojik Algı, Çevresel Algı) oluşmaktadır. 5'li likert tipindeki (1= Kesinlikle katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5 =Kesinlikle katılıyorum) ölçekten alınabilecek en düşük puan 25 iken en yüksek puan ise 125'tir. Herhangi bir ters madde bulunmayan ölçekten alınan puan ortalaması arttıkça sporda algılanan performans düzeyi de artmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler, Google Formlar kullanılarak çevrim içi ortamda toplanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan sporculardan tüm soruların yanıtlanması zorunlu kılınmış ve formların birden fazla doldurulmasının önüne geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Sporda Algılanan Performans ölçeğini geliştirme sürecinde, ölçme aracının hedeflenen yapıyı ne ölçüde doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla geçerlik (Field, 2018); tutarlılığını ve güvenilirliğini test etmek amacıyla da güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir (DeVellis, 2016). Bu doğrultuda, öncelikle veri setinin normalliği test edilmiş ve faktör analizine uygunluğunu test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testleri uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısının belirlenmesi ve yapı geçerliğinin incelenmesi amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmiş, alt faktörlerdeki madde geçerliğini değerlendirmek üzere madde-toplam korelasyonu analizi yapılmış ve ölçek modelinin doğrulanması için Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında elde edilen 193 geçerli veri, modelin doğrulanabilirliğini test etmek için rastgele iki gruba ayrılmış; AFA için 96, DFA için 97 veri kullanılmıştır. Bu yöntem, ölçek geliştirme çalışmalarında modelin doğrulanabilirliğini test etmek amacıyla sıklıkla tercih edilen bir yaklaşımdır (Worthington ve Whittaker, 2006). Son olarak madde iç tutarlılığını değerlendirmek için Cronbach's Alfa (α) katsayısı hesaplanmıştır. Çalışmada istatistiksel analizler SPSS 26 ve R 4.4.3. yazılımları kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Sporda Algılanan Performans Ölçeğinin geliştirilme sürecinde geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bulgular tablolar halinde sunulmuş ve literatür desteğiyle değerlendirilmiştir.

Tablo 1 Normallik Varsayım Analizi sonuçları

Madde	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
s1	-0,178	-1,500
s4	-0,390	-1,137
s5	-0,242	-1,500
s10	0,047	-1,096
s15	-0,178	-1,500
s16	-0,285	-0,908
s9	-0,157	-0,632
s14	-0,042	-0,339
s19	0,199	-0,564
s24	-0,197	-0,723
s3	-0,040	-1,273
s6	-0,394	-0,925
s13	-0,263	-1,358
s20	-0,040	-0,681
s26	-0,020	-1,279
s2	0,048	-0,161
s7	0,110	-0,458
s12	0,672	0,767
s17	0,277	-0,621
s22	0,177	0,525
s8	0,539	-0,418
s11	0,058	0,541
s18	0,811	0,964
s23	-0,012	0,145
s27	0,518	-0,180

Normallik analizi sonuçlarına göre, veri setinin çarpıklık ve basıklık değerleri kritik aralık olan $[-1.5, +1.5]$ içinde bulunmuştur (George ve Mallery, 2010). Bu doğrultuda, veri setinin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, analiz sürecinde herhangi bir uç değer tespit edilmemiş ve bu nedenle bir düzeltme işlemi uygulanmamıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Bulguları

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek ve ölçek maddelerinin faktör yüklerini hesaplamak geçerli bir boyutlandırma için gereklidir (Field, 2018). Bu gerekçeyle veri setinin faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testleri uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2 Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testleri sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		0.895
Örneklem Yeterliği Ölçümü		
Bartlett Küresellik Testi	χ^2	3418.698
	df	300
	p*	.000

* $p < 0.001$

KMO katsayısının 0.895 olarak hesaplanması, veri setinin faktör analizine uygun olduğunu ve örneklem büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Bartlett Küresellik Testinin anlamlı sonuç vermesi ($\chi^2 = 3418.698$, $df = 300$, $p < 0.001$), ölçek maddeleri arasında faktör analizi için gerekli olan anlamlı korelasyon yapısının bulunduğunu teyit etmektedir. Bu bulgular, veri setinin faktör analizi uygulaması için uygun bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir (Pallant, 2020). Bu aşamadan sonra ölçeğin faktör yapısının istatistiksel açıdan geçerliğini test etmek amacıyla faktör yükleri, özdeğerler ve varyans değerleri hesaplanmış ve Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3 Madde faktör yüklerine, özdeğere ve açıklanan varyansa ilişkin analiz sonuçları

Ölçek Alt Boyutu	Maddeler	Faktör Yükleri	Özdeğer	Varyans (%)	Birikimli Varyans (%)
Fiziksel Algı	s1	.786	5.112	18.179	18.179
	s4	.884			
	s5	.764			
	s10	.858			
	s15	.912			
	s16	.877			
Teknik Algı	s9	.765	3.845	13.664	31.843
	s14	.904			
	s19	.757			
	s24	.807			
Taktiksel Algı	s3	.645	4.067	14.479	46.322
	s6	.737			
	s13	.634			
	s20	.740			
	s26	.810			
Psikolojik Algı	s2	.723	5.310	18.655	64.977
	s7	.678			
	s12	.896			
	s17	.744			
	s22	.654			
	s8	.811			
Çevresel Algı	s11	.728	3.153	11.548	76.524
	s18	.783			
	s23	.685			
	s27	.840			

AFA bulguları, özdeğeri 1'den büyük beş faktörün varlığını işaret etmektedir. Birinci faktör (Fiziksel Algı) %18.179, ikinci faktör (Teknik Algı) %13.664, üçüncü faktör (Taktiksel Algı) %14.479, dördüncü faktör (Psikolojik Algı) %18.655 ve beşinci faktör (Çevresel Algı) %11.548 oranında varyansı açıklamaktadır. Açıklanan toplam varyans %76.524 olup ölçek geliştirme çalışmalarında genel kabul gören %60 sınırının üzerinde olduğu için yeterli kabul edilmektedir (Scherer vd., 1988). Faktör yüklerinin .645 ile .912 arasında değiştiği tespit edilmiştir.

Ölçekte bir maddenin ilgili faktör içerisinde yer alabilmesi için en az .40 faktör yüküne sahip olması gerekmektedir (Field, 2018). Bu doğrultuda, faktör yükü .40'ın altında kalan veya birden fazla faktörde .40'ın üzerinde yüklenen toplam 11 madde ölçekten çıkarılmıştır. Bu süreçte, madde seçiminde yüksek faktör yükü ve faktör yapısına uygunluk kriterleri dikkate alınmıştır (DeVellis, 2016; Worthington ve Whittaker, 2006). Faktörler, literatür desteğiyle "Fiziksel Algı", "Teknik Algı", "Taktiksel Algı", "Psikolojik Algı" ve "Çevresel Algı" şeklinde adlandırılmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin faktör yapısının istatistiksel açıdan geçerli olduğunu göstermektedir.

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) Bulguları

AFA sonucunda beş faktörden oluştuğu belirlenen yapının uyum iyiliğini, yapı geçerliliğini ve belirlenen faktör modelinin yeni bir veri setinde ne kadar tutarlı çalıştığını incelemek amacıyla doğrulamalı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir (Worthington ve Whittaker, 2006). DFA kapsamında test edilen modelin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Ki-Kare Uyum İyiliği Testi (CMIN/DF), Tucker-Lewis İndeksi (TLI), Artırılmış Uyum İndeksi (IFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Artık Ortalama Karekök (RMR), İyilik Uyum İndeksi (GFI) ve

Düzeltilmiş İyilik Uyum İndeksi (AGFI) gibi uyum indeksleri incelenmiş ve Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4 DFA uyum indeksleri ve model uyum sonuçları

Model Uyumluluk Kriterleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Elde Edilen Değer
CMIN/DF	$\chi^2/df \leq 3$	$\chi^2/df \leq 5$	1.622
Karşılaştırmalı Uyum İndeksleri			
TLI (NNFI)	$0.95 \leq NNFI$	$0.90 \leq NNFI$	0.942
IFI	$0.95 \leq IFI$	$0.90 \leq IFI$	0.948
CFI	$0.97 \leq CFI$	$0.95 \leq CFI$	0.949
RMSEA	$RMSEA \leq 0.05$	$RMSEA \leq 0.08$	0.057
Artık Temelli Uyum İndeksleri			
RMR	$0 < RMR \leq 0.05$	$0 < RMR \leq 0.08$	0.049
Mutlak Uyum İndeksleri			
GFI	$0.90 \leq GFI$	$0.85 \leq GFI$	0.891
AGFI	$0.90 \leq AGFI$	$0.85 \leq AGFI$	0.869

Tablo 4'te sunulan uyum indekslerine göre, $\chi^2/df = 1.622$, $0.90 < GFI = 0.891$, $0.90 < AGFI = 0.869$, $0.95 < IFI = 0.948$, $0.95 < TLI = 0.942$, $0.95 < CFI = 0.949$, $RMSEA = 0.057 < 0.08$, $RMR = 0.049 < 0.05$ şeklinde hesaplanmıştır. CMIN/DF oranı değeri 1 ile 3 arasında olduğu için modelin iyi bir uyum gösterdiği söylenebilir (Kline, 2016). Ayrıca, modelin veriyle olan uyumunu değerlendiren Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) değerinin 0.08'in altında olması, modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergilediğini göstermektedir (Byrne, 2016). Bu doğrultuda, açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile belirlenen faktör yapısının, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile de doğrulandığı görülmektedir. Ölçek, sporda algılanan performans düzeyini ölçmek için uygun bir yapıya sahiptir ve geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabilir.

Ölçek maddelerinin doğrulayıcı faktör analizine ilişkin standardize edilmiş ve standardize edilmemiş faktör yükleri hesaplanmış ve Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5 Standardize edilmiş ve standardize edilmemiş faktör yükleri

β_1	β_2	S.E.	t	p
s1 <-- F1	0,786	0,080	8,143	<0.001*
s4 <-- F1	0,884	0,079	9,519	<0.001*
s5 <-- F1	0,764	0,085	9,672	<0.001*
s10 <-- F1	0,858	0,089	9,719	<0.001*
s15 <-- F1	0,912	0,077	11,004	<0.001*
s16 <-- F1	0,877	0,086	10,862	<0.001*
s9 <-- F2	0,765	0,202	5,982	<0.001*
s14 <-- F2	0,904	0,206	7,302	<0.001*
s19 <-- F2	0,757	0,173	9,134	<0.001*
s24 <-- F2	0,807	0,187	7,069	<0.001*
s3 <-- F3	0,645	0,221	7,566	<0.001*
s6 <-- F3	0,737	0,144	7,654	<0.001*
s13 <-- F3	0,634	0,143	8,247	<0.001*
s20 <-- F3	0,740	0,118	6,947	<0.001*
s26 <-- F3	0,810	0,112	6,878	<0.001*
s2 <-- F4	0,723	0,148	8,268	<0.001*
s7 <-- F4	0,678	0,122	8,074	<0.001*
s12 <-- F4	0,896	0,133	7,791	<0.001*
s17 <-- F4	0,744	0,121	7,543	<0.001*
s22 <-- F4	0,654	0,119	7,331	<0.001*
s8 <-- F4	0,811	0,117	7,412	<0.001*
s11 <-- F5	0,728	0,124	7,295	<0.001*
s18 <-- F5	0,783	0,128	7,687	<0.001*
s23 <-- F5	0,685	0,126	7,498	<0.001*
s27 <-- F5	0,840	0,130	7,826	<0.001*

β_1 : Standardize olmayan katsayılar, β_2 : Standardize katsayılar, * p<0.001

Tablo 5'te sunulan standartlaştırılmış katsayılar (β_2), her bir maddenin ait olduğu gizil faktörle olan ilişkisini yansıtmaktadır. Faktör yüklerinin 0.634 ile 0.912 arasında değiştiği belirlenmiş olup tüm maddelerin 0.50'nin üzerinde olduğu görülmüştür. Bu durum, maddelerin ilgili faktörler ile güçlü bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

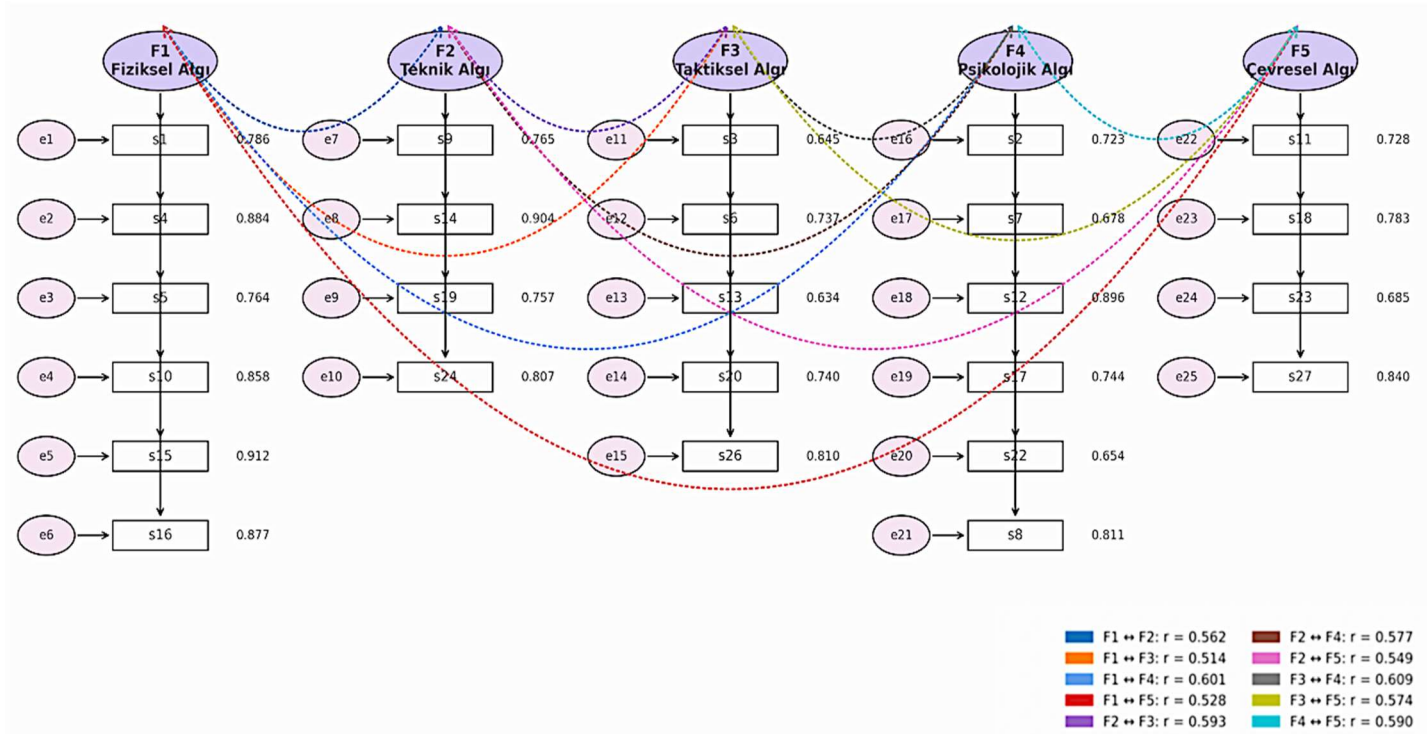
DFA kapsamında ölçeğin benzeşme geçerliliği ve iç tutarlılığı, Çıkarılan Ortalama Varyans (AVE) ve Kompozit Güvenirlik (CR) değerleri kullanılarak değerlendirilmiştir. AVE değerleri, her faktörün toplam varyansın ne kadarını açıkladığını gösterirken CR değerleri ölçeğin iç tutarlılığını ve güvenilirliğini belirlemektedir (Shrestha, 2021).

Tablo 6 Ölçeğin benzeşme geçerliliği ve iç tutarlılığına ilişkin AVE ve CR değerleri

Faktör	Çıkarılan Ortalama Varyans (AVE)	Kompozit Güvenirlik (CR)
Fiziksel Algı	0.720	0.939
Teknik Algı	0.657	0.884
Taktiksel Algı	0.513	0.839
Psikolojik Algı	0.571	0.887
Çevresel Algı	0.579	0.846

Gerçekleştirilen analiz sonrasında tüm faktörlerde AVE değerleri 0.50'nin, CR değerleri ise 0.70'in üzerinde hesaplanmıştır. Referans eşik değerleri (Hair vd., 2014) ışığında ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğu ve maddeler arasındaki uyumun güçlü olduğu (CR); benzeşme geçerliliğinin (AVE) sağlandığı söylenebilir.

Sporda Algılanan Performans ölçeği maddelerinin doğrulayıcı faktör analizine ilişkin diyagram Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1 Doğrulayıcı Faktör Analizine ilişkin diyagram

Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Likert tipi bir ölçek geliştirilirken güvenilirlik düzeyini belirlemede iç tutarlılık ölçütü olarak kabul edilen Cronbach's alfa (α) katsayısının hesaplanması önerilir. 0.00 ile 0.40 arasındaki α değerleri ölçeğin güvenilir olmadığını gösterirken 0.40 ile 0.60 arasındaki değerler düşük güvenilirlik seviyesine işaret eder. 0.60 ile 0.80 arasındaki değerler ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu; 0.80 ile 1.00 arasındaki değerler ise ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu gösterir (Tezbaşaran, 2008). Ölçeğin iç tutarlılık katsayılarına ilişkin sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7 Güvenirlik testi sonuçları

Alt Faktörler	Maddeler	α
Fiziksel Algı	s1, s4, s5, s10, s15, s16	0.945
Teknik Algı	s9, s14, s19, s24	0.870
Taktiksel Algı	s3, s6, s13, s20, s26	0.889
Psikolojik Algı	s2, s7, s12, s17, s22, s8	0.912
Çevresel Algı	s11, s18, s23, s27	0.880
Sporda Algılanan Performans Ölçeği		0.925

Sporda Algılanan Performans ölçeğinin alt faktörlerine ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, tüm alt faktörlerin yüksek derecede güvenilirlik seviyelerine sahip olduğu görülmektedir. Ölçeğin tamamı için güvenilirlik katsayısı 0.925 olarak hesaplanması ise ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu işaret etmektedir. Bu bulgular, ölçeğin genel yapısının yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Ölçeğin iç ölçüt geçerliği kapsamında faktörler arası korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 8'de sunulmuştur. Analiz sonuçlarının değerlendirilmesinde literatürde yaygın biçimde kabul gören referans eşik değerleri temel alınmıştır (Hair vd., 2014).

Tablo 8 Faktörler arası korelasyon analizi sonuçları

Alt Faktörler	1	2	3	4	5
1. Fiziksel Algı	-	.562**	.514**	.601**	.528**
2. Teknik Algı	.562**	-	.593**	.577**	.549**
3. Taktiksel Algı	.514**	.593**	-	.609**	.574**
4. Psikolojik Algı	.601**	.577**	.609**	-	.590**
5. Çevresel Algı	.528**	.549**	.574**	.590**	-

Analiz sonuçları, faktörler arasında anlamlı ve pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r \geq 0.50$) olduğu işaret etmektedir (Hair vd., 2014). Bu bulgular, ölçeğin faktör yapısının doğrulandığını ve yapı geçerliğinin sağlandığını göstermektedir (Kline, 2016).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, amatör/profesyonel düzeyde mücadele eden bireysel/takım sporcularının algıladıkları performans düzeylerini fiziksel, teknik, taktik, psikolojik ve çevresel boyutlarıyla ölçmeyi sağlayan 'Sporda Algılanan Performans Ölçeğini (SAPÖ)' geliştirilmiştir. AFA, DFA ve güvenilirlik testleri ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermiştir.

Bartlett Küresellik Testi sonucunda anlamlılık düzeyinin $p < 0.001$ olması ve KMO değerinin 0.895 çıkması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Pallant, 2020). AFA bulguları, ölçeğin beş faktörden oluştuğunu ve toplam varyansın %76.524'ünü açıkladığını ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, ölçeğin beş faktörlü yapısının güçlü bir yapı geçerliliği sergilediğini ve her bir alt boyutun sporcuların algılanan performansını şekillendiren belirli unsurları yansıttığını göstermektedir. Faktör yüklerinin yüksek olması, ölçek maddelerinin ilgili faktörlerle güçlü ilişkiler içinde olduğunu kanıtlamaktadır (Field, 2018).

Fiziksel Algı alt faktörünün yüksek faktör yükleri (0,764-0,912) ve duyu-motor entegrasyon teorisi ile olan uyumu, sporcuların fiziksel yeteneklerine ilişkin farkındalıklarının algılanan performanslarına güçlü bir şekilde katkıda bulunduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, diğer alt faktörlerin de yüksek faktör yüklerine sahip olması, ölçeğin yapı geçerliliğini desteklemekte ve her bir alt boyutun spor performansına özgü farklı unsurları ölçtüğünü göstermektedir.

Teknik Algı alt faktörü, 0.757 ile 0.904 arasında değişen faktör yüklerine sahip olup yüksek bir yapı geçerliliği sergilemektedir. Özellikle s14 maddesinin 0.904 faktör yüküyle en yüksek değere sahip olması, teknik becerilerin performans algısında belirleyici olduğunu göstermektedir. Teknik Algı faktörünün, özellikle sporcuların uygulama becerileri ve teknik yeterliliklerine ilişkin öz değerlendirmelerini yansıttığı söylenebilir. Korelasyon analizine göre, Teknik Algı en yüksek ilişkiyi Taktiksel Algı ($r = .593$) ile göstermektedir. Bu durum, teknik yeterliliğin sporcunun taktiksel karar verme sürecini doğrudan etkileyebileceğini desteklemektedir.

Taktiksel Algı alt faktörü, 0.634 ile 0.810 arasında değişen faktör yükleri ile ölçeğin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Özellikle s26 maddesinin 0.810 faktör yüküyle en yüksek değere sahip olması, sporcuların stratejik düşünme ve oyun içi karar verme süreçlerinin performans algısını etkileyen temel unsurlar arasında olduğunu göstermektedir. Faktörler arası korelasyon analizine göre, Taktiksel Algı en yüksek ilişkiyi Psikolojik Algı ($r = .609$) ile göstermektedir, bu da sporcuların taktiksel karar verme süreçlerinin psikolojik faktörlerle doğrudan bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Psikolojik Algı alt faktörü, 0.654 ile 0.896 arasında değişen faktör yükleri ile güçlü bir yapı sergilemektedir. s12 maddesinin 0.896 faktör yüküyle en yüksek değere sahip olması, psikolojik faktörlerin performans algısındaki belirleyici rolünü desteklemektedir. Korelasyon analizine göre, Psikolojik Algı en yüksek ilişkiyi Taktiksel Algı ($r = .609$) ile göstermektedir, bu da sporcuların mental dayanıklılığı ve karar verme süreçleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Özellikle müsabaka/yarışma esnasında öz-güven, motivasyon ve stres yönetimi gibi psikolojik bileşenlerin algılanan performansı doğrudan etkileyebileceği söylenebilir.

Çevresel Algı alt faktörü, 0.685 ile 0.840 arasında değişen faktör yüklerine sahip olup, özellikle s27 maddesinin 0.840 faktör yüküyle en yüksek değere sahip olması, çevresel faktörlerin sporcuların performans algısına olan etkisini göstermektedir. Faktörler arası korelasyon analizine göre, Çevresel Algı en yüksek ilişkiyi Psikolojik Algı ($r = .590$) ile göstermektedir. Bu bulgu, spor ortamının, seyirci desteğinin, antrenman ve müsabaka koşullarının sporcuların psikolojik durumlarıyla etkileşim içinde olduğunu ortaya koymaktadır.

DFA sonuçları ise modelin iyi uyum gösterdiğini desteklemektedir ($\chi^2/df=1.622$, RMSEA=0.057, CFI=0.949, TLI=0.942). Bu değerler, modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini ifade etmektedir (Kline, 2016). AVE ve CR analizleri, ölçeğin iç tutarlılık ve benzeşme geçerliğinin sağlandığını ortaya koymuştur (Shrestha, 2021).

Ölçeğin iç tutarlılık analizleri kapsamında, Cronbach's Alpha katsayısı 0.925 olarak hesaplanmış ve faktörlere ait güvenirlik katsayılarının 0.870 ile 0.945 arasında değiştiği

belirlenmiştir. Literatürde, 0.70 ve üzerindeki Cronbach's Alpha değerleri ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Hair vd., 2014).

Sporda Algılanan Performans Ölçeğinin mevcut ölçeklerden farklı olarak fiziksel, teknik, taktiksel, psikolojik ve çevresel faktörleri içeren geniş kapsamlı bir değerlendirme sunduğu görülmektedir. Literatürde yer alan Sport Confidence Inventory (Vealey, 1986) ve Athletic Coping Skills Inventory (Smith vd., 1995) gibi ölçekler sporcuların psikolojik özelliklerini ölçerken, doğrudan performans algısını değerlendirmemektedir. Benzer şekilde, Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire (Duda ve Nicholls, 1992) başarı yönelimlerini, Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire (Seifriz vd., 1992) ise motivasyonel iklimi değerlendirmektedir. SAPÖ, sporcuların kendi performanslarını nasıl algıladıklarını kapsamlı bir şekilde ölçerek literatürdeki bu boşluğu doldurmaktadır.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırmaya katılan sporcuların yalnızca belirli branşlardan seçilmesi, ölçeğin farklı spor dallarında test edilme gerekliliğini ortaya koymaktadır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda ölçeğin farklı yaş grupları, cinsiyetler ve spor seviyelerinde geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması önerilmektedir. Ayrıca, SAPÖ'nün sporda motivasyon, psikolojik dayanıklılık ve performans ile ilişkisini inceleyen çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç olarak bu ölçek, sporcuların performans algısını fiziksel, teknik, taktiksel, psikolojik ve çevresel boyutlarıyla bütüncül bir şekilde değerlendirmek için geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilir. SAPÖ, sporcu gelişimi, performans analizi ve psikolojik değerlendirme süreçlerinde akademisyenler, antrenörler ve spor psikologları tarafından kullanılacak niteliktedir. Ölçeğin farklı spor branşlarında test edilmesi, gelecekteki araştırmalar için önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kısaltmalar / Abbreviations

χ^2 : Yaklaşık Ki Kare

df: Serbestlik Derecesi

p: Anlamlılık düzeyi

Beyanlar / Declarations

Etik Onay ve Katılım Onayı / Ethics approval and consent to participate

Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Bu araştırmanın uygulanması için Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27.03.2025 tarih ve E-95531838-050.99-130140 / 136 sayılı karar ile izin alınmıştır.

The author bears sole responsibility for any potential infringements that may arise concerning this article. Permission for the execution of this research was granted by the Ağrı İbrahim Çeçen University Scientific Research Ethics Committee through a decision dated 27.03.2025, with the protocol number E-95531838-050.99-130140 / 136

Veri Ve Materyal Erişilebilirliği / Availability of data and material

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, makul talepler üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir. Veri seti yalnızca akademik amaçlar için erişilebilir olacak ve verilerin herhangi bir kullanımı, orijinal çalışmayı referans gösterecek ve katılımcıların gizliliğini koruyacaktır.

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request. The dataset will be accessible only for academic purposes, and any use of the data will recognize the original study and maintain the confidentiality of the participants.

Çıkar Çatışması / Competing interests

Yazarlar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek herhangi bir çıkar çatışması veya kişisel ilişkiye sahip olmadıklarını beyan etmektedirler.

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Researchers' Contribution Declaration:

Çalışmanın tasarımı ve planlanması; veri toplama, analizi veya yorumlanması; makalenin yazımı; veri düzenleme, yöntem belirleme, yazım – özgün taslak, yazım – gözden geçirme ve düzenleme; M.S. Makalenin önemli noktaları eleştirel bir şekilde gözden geçirilmiş ve makalenin son hali yazar tarafından onaylanmıştır.

Study design and planning; data collection, analysis, or interpretation; manuscript writing; data organization, methodology development, writing – original draft, writing – review and editing: M.S. authors critically reviewed the key aspects of the manuscript. The key points of the article have been critically reviewed, and the final version of the article has been approved by the author.

Fon Desteği / Funding

This Bu çalışma, kamu, özel veya kar amacı gütmeyen sektörlerdeki fon sağlayıcı kurumlardan herhangi bir özel destek almamıştır.

This research received no external funding.

Teşekkür / Acknowledgements

None.

APA 7 Citation

Süleymanoğulları, M. (2025). Perceived performance in sports scale: Validity and reliability study. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 2(3), 79–92.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17426423>

<https://www.ijoss.org/Archive/issue2-volume3/ijoss-Volume2-issue3-05.paf>

References / Kaynaklar

- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Prentice-Hall. <https://doi.org/10.1037/13273-000>
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W. H. Freeman. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-1621-1>
- Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quiñonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. *Frontiers in Public Health*, 6, Article 149. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2018.00149>
- Byrne, B. M. (2016). Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315757421>
- Daivids, K., Button, C., & Bennett, S. (2008). Dynamics of skill acquisition: A constraints-led approach. *Human Kinetics*. <https://doi.org/10.5040/9781718209701>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7>
- DeVellis, R. F. (2016). Scale development: Theory and applications (4th ed.). Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9781071878491>
- Duda, J. L., & Nicholls, J. G. (1992). Dimensions of achievement motivation in schoolwork and sport. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 290–299. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.84.3.290>
- Feltz, D. L. (2007). Self-confidence and sports performance. In D. Smith & M. Bar-Eli (Eds.), *Handbook of sport psychology* (3rd ed., pp. 550–565). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118270011.ch25>
- Feltz, D. L., & Lirgg, C. D. (2001). Self-efficacy beliefs of athletes, teams, and coaches. In R. N. Singer, H. A. Hausenblas, & C. M. Janelle (Eds.), *Handbook of sport psychology* (2nd ed., pp. 340–361). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119568025.ch16>
- Feltz, D. L., Short, S. E., & Sullivan, P. J. (2008). Self-efficacy in sport. *Human Kinetics*. <https://doi.org/10.5040/9781718206625>
- Field, A. (2018). Discovering statistics using IBM SPSS statistics (5th ed.). Sage. <https://doi.org/10.1002/sim.8425>
- George, D., & Mallery, P. (2010). SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference (10th ed.). Pearson.
- Glazier, P. S. (2015). Towards a grand unified theory of sports performance. *Human Movement Science*, 56, 139–156. <https://doi.org/10.1016/j.humov.2017.04.001>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). Multivariate data analysis (7th ed.). Pearson Education Limited. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-17947-2>
- Jackson, S. A., & Marsh, H. W. (1996). Development and validation of a scale to measure optimal experience: The Flow State Scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18(1), 17–35. <https://doi.org/10.1123/jsep.18.1.17>
- Jackson, S. A., Thomas, P. R., Marsh, H. W., & Smethurst, C. J. (2001). Relationships between flow, self-concept, psychological skills, and performance. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13(2), 129–153. <https://doi.org/10.1080/104132001753149865>
- Jones, M., & Williams, R. (2015). Performance evaluation in athletics: A psychological perspective. *Sports Psychology Review*, 18(2), 112–125. <https://doi.org/10.1037/spy0000032>
- Kline, R. B. (2016). Principles and practice of structural equation modeling (4th ed.). Guilford Publications. <https://doi.org/10.1002/9781118445112.stat06475>
- Martens, R., Vealey, R. S., & Burton, D. (1990). Competitive anxiety in sport. *Human Kinetics*. <https://doi.org/10.5040/9781718207592>
- Moritz, S. E., Feltz, D. L., Fahrbach, K. R., & Mack, D. E. (2000). The relation of self-efficacy measures to sport performance: A meta-analytic review. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(3), 280–294. <https://doi.org/10.1080/02701367.2000.10608908>

- Nicholls, J. G. (1984). Achievement motivation and sports. In J. G. Nicholls (Ed.), *The development of achievement motivation* (pp. 199–218). JAI Press. [https://doi.org/10.1016/S0166-4115\(08\)62266-0](https://doi.org/10.1016/S0166-4115(08)62266-0)
- Nicholls, J. G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/9780674029750>
- Pallant, J. (2020). *SPSS survival manual: A step-by-step guide to data analysis using IBM SPSS* (7th ed.). McGraw-Hill Education (UK). <https://doi.org/10.4324/9781003117452>
- Roberts, G. C., Treasure, D. C., & Balagué, G. (2007). Achievement goals in sport: The development and validation of the Perception of Success Questionnaire. *Journal of Sports Sciences*, 15(4), 337–347. <https://doi.org/10.1080/026404197367056>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Scherer, R. F., Wiebe, F. A., Luther, D. C., & Adams, J. S. (1988). Dimensionality of coping: Factor stability using the Ways of Coping Questionnaire. *Psychological Reports*, 62(3), 763–770. <https://doi.org/10.2466/pr0.1988.62.3.763>
- Schmidt, R. A., & Lee, T. D. (2011). *Motor learning and performance: A situation-based learning approach* (5th ed.). Human Kinetics. <https://doi.org/10.5040/9781718211728>
- Seifriz, J. J., Duda, J. L., & Chi, L. (1992). The relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and beliefs about success in basketball. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 14(4), 375–391. <https://doi.org/10.1123/jsep.14.4.375>
- Shrestha, N. (2021). Detecting multicollinearity in regression analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*, 9(1), 39–42. <https://doi.org/10.12691/ajams-9-1-5>
- Shumway-Cook, A., & Woollacott, M. H. (2001). *Motor control: Theory and practical applications* (2nd ed.). Lippincott Williams & Wilkins. <https://doi.org/10.1002/mds.20562>
- Smith, J. (2010). The role of perceived performance in sports psychology. *Journal of Sport Psychology*, 22(3), 45–58. <https://doi.org/10.1123/jsp.22.3.45>
- Smith, R. E., Schutz, R. W., Smoll, F. L., & Ptacek, J. T. (1995). Development and validation of a multidimensional measure of sport-specific psychological skills: The Athletic Coping Skills Inventory-28. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17(4), 379–398. <https://doi.org/10.1123/jsep.17.4.379>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson. <https://doi.org/10.1007/978-1-4614-6699-4>
- Tezbaşaran, A. A. (2008). Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu. *Türk Psikologları Derneği Yayınları*. (No DOI available for this Turkish publication.)
- Vallerand, R. J. (2007). Intrinsic and extrinsic motivation in sport and physical activity: A review and a look at the future. In G. Tenenbaum & R. C. Eklund (Eds.), *Handbook of sport psychology* (3rd ed., pp. 59–83). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118270011.ch3>
- Vealey, R. S. (1986). Conceptualization of sport-confidence and competitive orientation: Preliminary investigation and instrument development. *Journal of Sport Psychology*, 8(3), 221–246. <https://doi.org/10.1123/jsp.8.3.221>
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2019). *Foundations of sport and exercise psychology* (7th ed.). Human Kinetics. <https://doi.org/10.5040/9781718207608>
- Williams, A. M., & Ford, P. R. (2009). Expertise and expert performance in sport. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 2(2), 115–128. <https://doi.org/10.1080/17509840902805227>
- Worthington, R. L., & Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806–838. <https://doi.org/10.1177/0011000006288127>

Publishers' Note

IJOSS remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.